

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

**Nationellt centrums för kvinnofrids (NCK:s) yttrande över betänkandet SOU 2010:49
Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999 - 2008**

Nationellt centrum för kvinnofrid delar inställningen att det i ett jämställt samhälle är oacceptabelt och ovärdigt att sexuella tjänster kan köpas som vilken vara som helst.

Vi delar uppfattningen att ett liv som prostituerad är ovärdigt och destruktivt och vi anser att det inte går att tala om att någon gör ett fritt val när den prostituerar sig. Vi anser att köp av sexuella tjänster fortsättningsvis ska vara kriminaliserat. Huruvida straffmaximum ska höjas är en fråga som vi inte har tagit ställning till.

NCK instämmer i utredningens förslag om att det är nödvändigt med ett fortsatt och uthålligt socialt arbete, vi vill dock framhålla vikten av att samtliga berörda yrkesgrupper och frivilligorganisationer får ökad kunskap och kompetens.

NCK tillstyrker vissa delar av utredningens förslag om att inrätta ett nationellt centrum mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Vi instämmer i att det är av stor vikt att samla och systematisera den stora mängd kunskaper och erfarenheter som finns, samt att sprida kunskap, analysera forskningsbehov och initiera ny forskning. Vi anser dock att det finns viktiga frågor som måste lösas angående det nationella centrumets möjligheter att leda arbetet mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål, liksom att inrätta bestående strukturer för samverkan och kunskapsöverföring.

7.2.1 Det är nödvändigt med ett fortsatt och uthålligt socialt arbete

De kvinnor och män som prostituerar sig har stora behov av stöd och hjälp från olika instanser i samhället för att kunna förändra sina liv och få en stabil social situation. Som framkommit i utredningen saknas ofta särskild kunskap och kompetens hos de yrkesgrupper som möter dem som är i behov av hjälp. Detta resulterar ofta i ett dåligt bemötande och uteblivna eller felaktiga insatser. Att tidigt upptäcka och kunna hjälpa ungdomar i riskzonen för prostitution är en viktig uppgift som också kräver speciella kunskaper hos berörda yrkesgrupper.

Utredningen föreslår att även köpare och presumtiva köpare av sexuella tjänster måste erbjudas stöd för att motverka efterfrågan.

NCK instämmer i att dessa åtgärder är riktiga och viktiga för att prostitutionen ska fortsätta minska och för att återupprätta dem som hamnat i prostitution. NCK:s bedömning är också att det är viktigt att samtliga berörda yrkesgrupper, som socialtjänst, hälso- och sjukvård och polis, liksom övriga inom rättsväsendet, får ökad kunskap och kompetens för att förbättra bemötande och handläggning inom detta område.

NCK instämmer även i utredningens bedömning att det behövs mera forskning både när det gäller dem som utnyttjas i prostitution och dem som köper sexuella tjänster.

7.2.2. Ett nationellt centrum mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål

Utredningen visar att det finns en mängd aktörer på denna arena, det finns också många rapporter, artiklar och annat material om företeelsen.

Att samla in och sammanställa kunskap

NCK instämmer i att det är värdefullt att de många olika erfarenheterna och kunskaperna som finns på området samlas och systematiseras. Det utgör en grund för att urskilja vad som saknas och vad som ytterligare behöver utredas eller tillföras. Forskningsbehovet inom området kan på detta sätt underlättas och synliggöras. NCK har egen erfarenhet av att sammanställa forskning och expertis på en fråga för att belysa denna ur olika perspektiv. Vi har till exempel tagit fram tre rapporter om tre olika ämnesområden. Vi har också nyligen lanserat en internetbaserad kunskapsbank. Där kan personal inom exempelvis hälso- och sjukvården, rättsväsendet och socialtjänsten på ett lättillgängligt och överskådligt sätt ta del av bland annat aktuell forskning och rapporter från 16 nationella myndigheter. Problemområdet prostitution och människohandel för sexuella ändamål är något som berör många olika yrkesområden och därmed skilda kunskapsområden och vetenskapliga discipliner. En sammanställning av forskning eller olika experters syn på problemet, liknande den som NCK gjort är ett sätt att arbeta på för att få samlad kunskap.

Att sprida kunskap

Utredningen har påtalat att kunskapen på området ofta är bristfällig hos dem som är satta att arbeta på fältet. En ytterligare uppgift för ett nationellt centrum är därför att sprida kunskap för att, som utredningen också påpekar, skapa en gemensam kunskapsbas och därmed finna en samstämmighet i utvecklingen av metoder och modeller för att arbeta mot prostitution och människohandel. Det kan dock inte vara en uppgift för ett nationellt centrum att ensamt ansvara för att utbilda alla dem som behöver kunskap på området. Kunskapen måste ges i grundutbildningarna för till exempel poliser, socionomer, jurister, läkare och sjuksköterskor. NCK kan även här hänvisa till egen erfarenhet av utbildningsbehov. Det finns en mycket stor efterfrågan på våra universitetskurser och andra utbildningstillfällen från yrkesverksamma som har till uppgift att arbeta med våldsutsatta kvinnor, och som inte har fått någon kunskap i sina grundutbildningar. Det är rimligt att anta att situationen är densamma när det gäller kunskapen om prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Det är därför angeläget att påtala nödvändigheten av att utbildning i ämnet ges i grundutbildningarna för berörda yrken.

Att utveckla metoderna i det sociala arbetet och skapa bestående strukturer för samverkan och kunskapsöverföring

NCK instämmer i att det är en angelägen uppgift att utveckla de sociala metoderna i arbetet. Vi vill framhålla att, för att ett framgångsrikt utvecklingsarbete ska kunna genomföras krävs en nära och god kommunikation mellan teoretiker och forskare å ena sidan och praktikerna å den andra. Det krävs också att ekonomiska möjligheter tillskapas för att bedriva projekt och att följa upp och utvärdera resultat. Oavsett om samverkan består av att bilda grupper för utbyten av kunskap och erfarenheter eller om det skapas en virtuell struktur, där dessa samlas, är det en förutsättning att myndigheter och organisationer har beredskap för ett sådant arbete. Likaså är det nödvändigt att det mandat som det nationella centrumet kommer att ha, för att leda arbetet och utveckla metoder och samverkan mot prostitution och människohandel, blir tydligt.

I detta ärende har professor Gun Heimer beslutat. Projektledare Ann Mari Wallberg och utredare Mattias Friström har varit föredragande.

Gun Heimer
Professor
Chef NCK